

CZU: 37.02

DOI: 10.36120/2587-3636.v24i2.116-120

## ACTIVITATEA METODICO-ȘTIINȚIFICĂ ÎN UNITATEA ȘCOLARĂ

Adriana ISTRATE-ȘTEFĂNESCU, doctorand

<https://orcid.org/0000-0002-5784-0313>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creanga” din Chișinău

**Rezumat.** Activitatea metodică este una dintre cele mai importante activități pedagogice, organizată, planificată și implementată în școală, integrată în managementul educațional. Pornind de la sfera de referință care include activitățile pedagogice ale managerilor școlari (inspectori școlari, directori, lideri ai comisiilor metodice, profesori de specialitate, profesori-diriginți, profesori-cercetători etc.) implicați în evaluarea, îndrumarea și perfecționarea permanentă a procesului de învățământ prezentăm viziunea curriculară și managerială, a activității metodice în calitate de instrument strategic de abordare a calității implicat în îndeplinirea funcțiilor de evaluare și îndrumare / coordonare metodică a activităților de educație / instruire și de reglare-autoreglare a acestora (prin acțiuni metodice de cercetare și de perfecționare pedagogică). Activitatea metodică în instituțiile de învățământ preuniversitar poate fi abordată în sens restrâns, cu referință la acțiunile de perfecționare a procesului didactic, de predare-învățare-evaluare, dar și în sens larg, cu referință la toate activitățile pedagogice ale managerilor școlari, în special ale cadrelor didactice, care îndeplinesc o multitudine de roluri: de predare / de instruire, în general; de animare culturală, de consiliere psihopedagogică și socială, de coordonare a colectivului didactic al clasei; de parteneriat cu familia și cu comunitatea locală, de mentorat etc. – asumate în context formal și nonformal.

**Cuvinte cheie:** activitate, activitate metodică- științifică, unitate școlară.

## METHODOLOGICAL-SCIENTIFIC ACTIVITY IN THE SCHOOL UNIT

**Abstract.** The methodical activity is one of the most important pedagogical activities, organized, planned and implemented in the school, integrated in the educational management. Starting from the reference sphere that includes the pedagogical activities of school managers (school inspectors, principals, leaders of methodical commissions, specialized teachers, teachers-leaders, teachers-researchers, etc.) involved in the evaluation, guidance and continuous improvement of the educational process we present the curricular and managerial vision of the methodical activity as a strategic tool for quality approach involved in fulfilling the functions of evaluation and guidance / methodical coordination of education / training activities and their regulation-self-regulation (through methodical research and pedagogical improvement). The methodical activity in pre-university education institutions can be approached in a narrow sense, with reference to the actions of improvement of the didactic process, of teaching-learning-evaluation, but also in a broad sense, with reference to all pedagogical activities of school managers, especially teachers, who fulfill a multitude of roles: teaching / training, in general; cultural animation, psycho-pedagogical and social counseling, coordination of the class teaching staff; partnership with family and local community, mentoring, etc. - assumed in a formal and non-formal context.

**Key-words:** activity, methodological-scientific activity, school unit.

În contextul managementului educațional, determinarea conceptului de activitate metodică solicită o abordare sistemică. Într-o astfel de abordare, activitatea metodică constituie un subsistem al activității pedagogice, realizată, în mod special, ca activitate școlară (dar și ca activitate extrașcolară). Activitatea metodică poate deveni „un instrument strategic al abordării calității”, integrat în managementul educațional care ar ca misiune „a satisface necesitățile exprimate, conform cerințelor societății – prin funcțiile generale – și implicite”, prin obiectivele asumate, în termeni de produs și de proces [2, pp. 4; 11-12].

Activitatea metodică reflectă specific calitatea activității pedagogice de „activitate care reprezintă ansamblul de acțiuni subordonate unui scop educațional, desfășurate în clasă sau în afara clasei, sub îndrumarea directă a unui cadru didactic”, preocupat permanent să cerceteze metodic efectele muncii sale, în condiții de perfecționare și autoperfecționare metodică [5, p. 9].

Pe acest fundal, susținut la nivel *managerial* și *curricular*, *activitatea metodică* poate fi privită în perspectivă concentrată, în sens restrâns și extinsă, în sens larg. Este ceea ce putem identifica în definițiile propuse de *dicționarele de specialitate* (pedagogie, științele educației) elaborate în epoca modernă și postmodernă (contemporană).

În *sens restrâns*, *activitatea metodică* reprezintă „un ansamblu de acțiuni menite să perfecționeze munca didactică a personalului didactic, să perfecționeze *metodica predării* fiecărui obiect de învățământ” analizat în cadrul unor cercuri, cabinete, comisii – *metodice* organizate în școală sau interșcolar, prin instituții specializate în cercetare și perfecționare pedagogică, la nivel național și local (institut de cercetare pedagogică, institut de perfecționare a cadrelor didactice, societăți științifice, casa corpului didactic, centrul de asistență psihopedagogică etc.) [1, pp. 7-8].

*Activitatea metodică* este realizată special prin acțiunile pedagogice individuale și colective ale profesorului, instituționalizate, în cadrul organizației școlare, la nivel de: *comisii metodice* – a educatoarelor / profesorilor pentru învățământul preșcolar; a învățătorilor / profesorilor pentru învățământul primar; a profesorilor-diriginți, a profesorilor-consilieri; de orientare școlară și profesională; pentru evaluarea calității educației etc.; *catrede metodice* – a profesorilor de diferite specialități: a profesorilor de limba și literatura română; a profesorilor de limbi străine; a profesorilor de matematică; a profesorilor de informatică; a profesorilor de biologie; a profesorilor de fizică; a profesorilor de chimie; a profesorilor de istorie; a profesorilor de geografie; a profesorilor de filozofie; a profesorilor de sociologie, a profesorilor de psihologie; a profesorilor de educație tehnologică; a profesorilor de educație estetică; a profesorilor de educație fizică etc

În *context actual*, pe fondul afirmării *teoriei curriculumului* și a *managementului educațional*, *activitatea metodică* reprezintă un tip de „*activitate pedagogică specifică* proiectată și realizată în domeniul *formării continue a cadrelor didactice*, la toate nivelurile sistemului și ale procesului de învățământ” [3, p. 56].

***Sfera sa de referință a activității metodice***, este conturată și dezvoltată la nivel de formare continuă a cadrelor didactice, necesară la scara generală a procesului de învățământ, realizată prin acțiuni de cercetare și formare continuă, organizate în context formal și nonformal, în școală și în afara școlii, la nivel comunitar, local, regional, național și chiar internațional.

*Conținutul activității metodice* „este centrat asupra *culturii pedagogice specifice* și *practice*” [Ibidem, p.56]. Ea are rolul de a asigura „actualizarea și aprofundarea problematicii instruirii” care studiază: acțiunile didactice de predare, învățare și evaluare,

subordonate activității de instruire, studiate de didactica generală / teoria și metodologia instruirii, dar și de alte științe ale educației, afirmate în ultimele decenii: teoria comunicării eficiente, teoriile învățării (interpretate ca modele de instruire), teoria și metodologia evaluării; *abordările moderne și postmoderne* promovate de *psihologia educației, sociologia educației, managementul educației*, managementul organizației școlare, managementul clasei, managementul lecției; *metodologia de predare-învățare-evaluare*, dezvoltată ca *tehnologie a instruirii, generală și specifică* (diferitelor discipline și trepte de învățământ); *didactica* disciplinelor de învățământ, predate de profesor pe diferite trepte școlare, concepută ca „didactică aplicată”, promovată ca „didactică specială” sau „metodica predării unui obiect de învățământ” sau, mai nou, ca „*didactică de tip constructivist*” [Ibidem, p. 57]. – centrată pe construirea cunoașterii la nivelul personalității elevului, valorificând epistemologia domeniului și particularitățile de vârstă psihologică și școlară și de ordin individual”; *practica pedagogică* „de observație și de proiectare și realizare curriculară de activități didactice (lecții etc.) și de activități de educație (ore de dirigiență etc.) [Ibidem, p. 57].

*Dicționarele de specialitate* de ultimă generație, elaborate în acord cu *cerințele generale* promovate de *paradigma curriculumului* și de *managementul educațional*, confirmă importanța *activităților metodice*, probată din punct de vedere: a) *calitativ*, prin funcția sa de reglare-autoreglare a tuturor activităților proiectate în contextul deschis al sistemului și al procesului de învățământ; b) *cantitativ*, prin extinderea continuă a aplicațiilor și implicațiilor sale pedagogice și psihologice, antropologice și culturale, sociologice și politice etc.

*Din punct de vedere calitativ*, activitatea metodică îl consideră instrument strategic implicat în asigurarea „managementului calității care este parte din managementul unei organizații consacrate calității”, așa cum este *organizația școlară care învață* permanent prin cercetarea și perfecționarea permanentă a educației / instruirii / *curriculumului*, a procesului didactic de predare-învățare-evaluare, dar și a „activității „managerial-administrativă, reglementată de o logică organizațională” [2, p. 4], [7, pp. 75-76)].

În *logica acțiunii eficiente*, proprie *paradigmei curriculumului* și *managementului educațional*, activitățile metodice devin parte integrantă a *modelelor pedagogice* afirmate în epoca modernă și postmodernă (contemporană). La acest nivel, putem evoca importanța a două *modele pedagogice* bazate pe promovarea unor activități metodice orientate prioritar în direcția perfecționării permanente a activității profesorului:

**A. Modelul învățării depline** și al „*pedagogiei prin obiective operaționale*”, formulat de savanții Bloom și Carrol integrează în structura sa de funcționare *activitățile metodice* necesare profesorilor pentru perfecționarea permanentă a relațiilor lor cu elevii, realizată la nivel de: *Proces de organizare a sistemului pedagogic*, centrat pe legătura pe care fiecare profesor trebuie să o creeze și să o regleze-autoregleze permanent între obiective – competențe (realizate prin dobândirea unor cunoștințe teoretice și procedurale de bază) – metode de predare, învățare și evaluare (integrate în „proiectul” activității / lecției etc.);

*Metodologie*, bazată pe antrenarea unor metode și forme de organizare a instruirii care asigură „diferențierea căilor care duc spre învățarea” eficientă” și punerea elevilor în situații favorabile de autoînvățare; *Logică pedagogică* bazată pe: „punerea în practica didactică a unor situații care leagă activitățile de învățare cu competențele care trebuie cucerite”; „ajustarea variabilelor: timp, spațiu, mijloace” – pedagogice; c) realizarea „unui învățământ strategic”, cu mize pe termen lung, asigurate în condiții de evaluare continuă, formativă / autoformativă.

**B.** „*Modelul educației globale și al autonomizării*” (lansat în educația postmodernă în secolul XXI, în perspectivă curriculară și managerială, strategică, inovatoare, complexă, integrată). Integrează în structura sa de funcționare *activitățile metodice* necesare profesorilor pentru perfecționarea permanentă a relațiilor lor cu elevii, realizată la nivel de: „Proces de construcție a cunoștințelor”, bazat pe: a) „ecologia cognitivă a sistemului-subiect”; „autonomizarea condițiilor de învățare” / autoînvățare prin munca reflexivă și în grup / microgrup, instruire prin cercetare și rezolvare de probleme etc.; *Metodologie pedagogică*, „informațională bazată pe: „liantul dintre cercetarea informației și cunoștința” care trebuie dobândită; „munca individuală a elevului în cadrul colectivului; promovarea unor metode didactice bazate pe acțiune reală (metoda activităților practice productive, metoda proiectului etc.); *Logică pedagogică* bazată pe: „activitatea proprie a elevului, pe capacitatea sa reflexivă”; legătura dintre resursele elevului și situațiile de învățare create de profesor, în funcție de mediul existent (sau creat în context comunitar) [4. p. 127].

Raportarea activităților metodice la cele două categorii de modele pedagogice, afirmate în epoca modernă și postmodernă (contemporană) determină un proces de extindere continuă a sferei de referință a acțiunilor manageriale cu scop de cercetare și de perfecționare pedagogică / didactică, promovate special în instituția preuniversitară, în *organizația școlară care învață*

*Din punct de vedere cantitativ*, *activitatea metodică* devine astfel un cadru de referință deschis, implicat în reglarea-autoreglarea tuturor variantelor sau tipurilor de activități pedagogice definite și analizate din perspectivă *curriculară* și *managerială* în dicționarele de specialitate de ultimă generație.

Activitatea metodică, respectiv „*ansamblul coerent de acțiuni*” are un rol definitiv în dezvoltarea și perfecționarea activităților didactice ale profesorilor, în concordanță cu cerințele fundamentale ale procesului instructiv-educativ specific disciplinelor predate”; *activitatea practică a profesorilor* care „nu se poate întemeia numai pe achizițiile de formare inițială”, solicitând „o permanentă racordare informațională, teoretică și practică, la noile descoperiri și evoluții ale didacticilor speciale”, raportate la „*didactica generală* care are ca obiect de studiu procesul de învățământ – abordat global – în ansamblul său” [6, p. 12]. Importanța acesteia derivă din „*totalitatea evenimentelor*” desfășurate în *condiții de „formare continuă a cadrelor didactice”* realizată prin „cercuri pedagogice, comisii metodice, acțiuni ale Casei Corpului Didactic, schimburi de experiență, sesiuni de comunicări s.a.”, organizate la nivel școlar și extrașcolar, local, teritorial, național și

internațional, cu valorificarea unui *ansamblu de resurse pedagogice* (informaționale, umane, didactico-materiale, financiare) implicate permanent în „acțiunea comunitară” care urmărește: sprijinirea tuturor elevilor, parteneriatul cu familia, voluntariatul eficient, integrarea profesională în mediile sociale defavorizate etc. [9, pp. 11, 12]; *Activitatea de mentorat* care „constă în coordonarea activității pedagogice a profesorului debutant” [8, p. 182], realizată de profesori cu experiență didactică și responsabilitate socială superioare, concepută pe baza unor obiective care vizează: „aplicarea noțiunilor și cunoștințelor de metodică”; efectuarea unor cercetări „asupra metodelor și mijloacelor de pregătire școlară”; ameliorarea programelor „în parteneriat cu asociații reprezentative; implicarea în educația adulților [Ibidem, p. 182] are de asemeni un rol major în dezvoltarea profesională a dascălilor din toate unitățile de învățământ preuniversitar și nu numai.

În concluzie, conceptul operațional de activitate metodică, planificată și implementată în unitățile școlare, reprezintă activitatea cu finalitate formativă specială care asigură reglarea-autoreglarea procesului de învățământ, prin acțiuni manageriale de cercetare și formare continuă, realizate de managerii școlari (directori, lideri ai comisiilor / catedrelor metodice, cadrele didactice prin conținuturi cu caracter metodic, organizate formal (școlar, interșcolar) și nonformal (extrașcolar).

## Bibliografie

1. MANOLACHE, Anghel; MUSTER, Dumitru; NICA, Iulian; VĂIDEANU, George. Dicționar de pedagogie. București: EDP, 1979, pp. 7-8, ISBN 490-655-891.
2. FROMAN, Bernard. *Quality Manual. Strategic tool of the quality approach*, trad. București: Technical Publishing House, 1998, pp. 4; 11-12, ISBN 973-311-203-8.
3. CRISTEA, Sorin. *Dicționar Enciclopedic de Pedagogie, volumul I, A-C*. Chișinău, Iași, 2015, p. 56, ISBN 606-683-295-3.
4. MORANDI, Franc; LA BORDERIE, Rene. *Dictionnaire de pedagogie 120 notions-cles. 320 entrees. Classement thematique*. Paris: Nathan, 2010. p. 127. ISBN 2-09-121913-4
5. *Ghid de termeni și noțiuni. Psihopedagogie specială. Asistență socială. Terminologie medicală. Legislație și reglementări specifice*. Chișinău: Editura Pontos, 2006, p. 9, ISBN 9975-902-54-5.
6. NOVEANU, Eugen; POTOLEA, Dan. (coord.) Științele educației. Dicționar Enciclopedic, vol. 1. București: Editura Sigma, 2007, p. 12, ISBN 973-649-394-2.
7. PAUN, Emil. *Scoala. Abordare sociopedagogica*. Iași: Polirom, 1999, pp. 75-76, ISBN 973-683-220-1.
8. ȘOITU, Laurențiu. (coord.) *Dicționar Enciclopedic de Educație a Adulților*. Iași: Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, 2011, p. 182; ISBN 978-973-703-711-4.
9. ȘTEFAN, Mircea. *Lexicon pedagogic*. București: Editura Aramis, 2006, pp. 11-12, ISBN 978-973-679-303-6.